

Fier-gazet

Dat elke regio een schat aan erfgoed bezit, is alom geweten. Maar dat gemeentes ook bruisen van niet-tastbaar of immaterieel erfgoed is vaak nog een onontdekt gegeven. Deze gebruiken, kennis en praktijken met wortels in het verleden worden er **dagdagelijks beleefd en gekoesterd**. En vooral ook **doorgegeven van de ene inwoner op de volgende**.

Voor deze rubriek van Heemkunde Vlaanderen en tapis plein zet een heemkundige of erfgoedvrijwilliger fier het immaterieel erfgoed in zijn eigen gemeente in de kijker. Leven en beleven met wortels in het verleden en een blik op de toekomst staan centraal.

Zin om zelf in deze rubriek te verschijnen? Mail naar daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be.

FIER OP WAT ZIJ DOEN

The Golden River Girls, majorettes van Ooigem en onderdeel van de Koninklijke Harmonie De Ware Vrienden, zijn ontstaan in 1967 en hebben sindsdien onafgebroken feesten, kermissen en koersen in Wielsbeke en Ooigem opgeleusterd! → www.khdewarevrienden.com/majorettes.html

© Gemeente Wielsbeke / © P. Vyverghem

Koninklijke Harmonie De Ware Vrienden bestaat in Ooigem sinds 1922 en claimt daardoor de oudste Wielsbeekse culturele vereniging te zijn ... Naast de harmonie hebben ze ook een klinkende drumband en een swingend majorettekorps. → www.khdewarevrienden.com

© KH De Ware Vrienden

In Sint-Baafs-Vijve en Wielsbeke is **de Koninklijke Harmonie Steeds Beter** bekend van de jaarlijkse muzikale intermezzo's tijdens de Hondenzwemming, de befaamde scam-piverkoop en hun jaarlijkse vrachtwagenconcert waarbij ze door de straten rijden terwijl ze een concert spelen. Naast een harmonie hebben ze ook een drumband. → www.khsteedsbeter.be

© KH Steeds Beter

© JMA Wielsbeke

Sinds 1966 verzorgt het **Jeugdmuziekatelier Wielsbeke** muzieklessen voor jong en oud. Wat klein begon, is ondertussen uitgegroeid tot een grote niet-gesubsidieerde en volledig op vrijwilligers draaiende muziekschool van zo'n 300 leerlingen. → www.jmawielsbeke.be

HEEMPROFIEL – HEEMPROFIEL – HEEMPROFIEL

DEZE EDITIE JULIAAN CLAERHOUT-KRING WIELSBEKE!

Reporters ter plaatse:
Monique Claerhout, Bernard Delange,
Bert De Smet en Frederik Vynckier

Locatie(s):
Wielsbeke, Ooigem, Sint-Baafs-Vijve

Meest verrassende ontdekking van dit onderzoek:
“Ook als relatief kleine gemeente blijken we heel veel niet-tastbaar erfgoed te hebben, vaak ook zaken die we zelfs op het eerste zicht niet altijd met heemkunde, erfgoed of geschiedenis associëren. Dat geeft ons alvast goede moed omdat we zo weten dat we inhoudelijk nog jaren stof voor artikels, activiteiten en samenwerkingen hebben. Aan inhoud zal het dus zeker niet ontbreken, nu alleen blijvend medewerkers enthousiast maken ...”

www.juliaanclaerhoutkring.be
www.facebook.com/juliaanclaerhoutkring
www.twitter.com/claerhoutkring

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

~
SJARETTE

~
(kinderwagen)

≡ TYPISCH STREEKGerecht ≡

Vlaskapelle

Sinds 2010 – toen Sint-Baafs-Vijve Dorp in de kijker was – heeft onze gemeente een eigen streekgerecht, de zogenaamde Vlaskapelle. Het is een taartje met pudding en appels dat de vorm heeft van een vlaskapel. De vlaskapel was vele jaren een typisch landschapzicht in onze gemeente en alle omringende gemeenten die aan de *Gouden Rivier*, de Leie, liggen.

© Gemeente Wielsbeke

ONS DORPSFEEST VROEGER EN NU

In de jaren '70 en '80 was **Spel binnen de Grenzen** bijzonder populair in Wielsbeke. Ploegen van alle wijken namen deel aan de Wielsbeekse wedstrijden. Er werd zelfs verschillende keren een Wielsbeekse ploeg geselecteerd om internationaal deel te nemen aan Spel zonder Grenzen toentertijd. Enkele jaren geleden werd Spel binnen de Grenzen opnieuw bovengehaald tijdens de Wielsbeekse Feesten.

En ja hoor, ook toen was de wedstrijd een groot succes waarbij alle grote wijken van de gemeente present gaven met hun eigen ploeg!

© Monique Claerhout

© Iem Bloemenwijk

ACTIEVE VERENIGINGEN MET WORTELS IN HET VERLEDEN:

In Wielsbeke hebben tientallen verenigingen wortels in het verleden. De meeste verenigingen bestaan al jaren en geven sinds jaar en dag hun vrijwilligerswerk door aan jongere generaties. Omdat we ze hier niet allemaal kunnen opsommen, kozen we voor verenigingen die elders in deze Fiergazet niet aan bod komen en die specifiek cultureel erfgoed uitdragen:

- Hallebedevaart Wielsbeke (www.hallebedevaartwielsbeke.be)
- Toneelgezelschap De Kallegasten Sint-Baafs-Vijve (www.kallegasten.be)
- Toneelgroep Podium Ooigem (podiumooigem.weebly.com)
- Sport- en feestcomité Sint-Bavovrienden (www.hondenzwemming.be)
- Davidsfonds Wielsbeke/Sint-Baafs-Vijve én Davidsfonds Ooigem
- Vinkenzetters: Koninklijke Maatschappij De Kapellezangers; Klein maar moedig; Recht en Eerlijk

FIER OP HOE ZIJ TRADITIES DOORGEVEN

1. Het mee-organiseren van erfgoedactiviteiten voor gezinnen, het publiceren van Leiesprokkels-Jaarboeken en fotoboekjes en het inzetten van sociale media om ook een jonger publiek te bereiken is de dagelijkse bezigheid van de **Juliaan Claerhout-kring!**
2. **Vier jonge vrijwilligers** bliezen in 2011-2012 nieuw leven in het André Demedts huis. Dit museum houdt de nagedachtenis van schrijver-dichter André Demedts (1906-1992) in ere, maar organiseert daarnaast talrijke kunst-expo's, klassieke concerten en literaire activiteiten.
→ www.andredemedts.be
3. De **Wielsbeekse Erfgoedwerkgroep** organiseert jaarlijks een publieksvriendelijke erfgoedactiviteit rond plaatselijk erfgoed, zoals sagen en legenden, plaatselijke wielerveden ('coureur local') en verdwenen cafés.
4. **Boottrekkers** zijn de mensen die sinds jaar en dag de honden en hun baasjes tot 40 keer toe over de Leie zetten tijdens de jaarlijkse Hondenzwemming. Deze functie blijft al generaties lang binnen dezelfde familie: de 'Ottevaerkes'.

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

PIRDEKOERSE

(paardenkoers)

© Carlos Pauwels / © Hans Claerhout / © Monique Claerhout / © Carlos Pauwels

Wie of wat men hier in ere houdt:

HONDENZWEMMING!

Dé lokale traditie waar iedereen op aanwezig is, zijn de befaamde hondenloop en –zwemwedstrijden de tweede zondag van oktober, in de volksmond: **Hondenzwemming**. Het 165 jaar oude evenement waarbij honden van allerlei slag en grootte om het snelst een stukje lopen en over de (oude) Leie zwemmen is een volkse traditie die elk jaar zo'n 70 tot 100 deelnemende honden en zo'n 3.000 tot 5.000 bezoekers kent. De Hondenzwemming begon als kleine wedstrijd en nam enkele jaren later kermiszondag over. Vandaag is de Hondenzwemming de hoofdactiviteit en volledig gedragen door vrijwilligers.

→ www.hondenzwemming.be

© Julian Claerhout-Kring

© David Vanbauwere

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

ONDEZWEMMINHE

(hondenzwemming)

© Monique Claerhout

KENMERKEND VOOR ONS LANDSCHAP

Het meest typische voor onze streek was het **vlas**, de **rootbakken** en de **vlas-kapellen**. Die zijn ondertussen verdwenen, maar waterlopen liggen er nog steeds – zij het soms in een rechtgetrokken variant. Kenmerkend zijn ook de **kerken**, en bepalend zijn het **André Demedtshuis**, het **Blauw Kasteeltje** en de authentieke en gerestaureerde **drietrapssluis**. Heel opvallend in het straatbeeld is **Jules**, het standbeeld van de onbekende soldaat in Sint-Baafs-Vijve. En een recent toegevoegd en landschapsbepalend kenmerk is de inplanting van **windmolens** in de industriezone.

© Julian Claerhout-Kring

© Monique Claerhout

MET WORTELS ... ELDERS!

Vreemd op het platteland was 'joggen', lopen. Dankzij enkele vrijwilligers die tussen kerst en nieuw een **Sylvester Jogging** organiseren, is dit gebruik helemaal ingeburgerd. De organisatie doet één keer per jaar een massaloopwedstrijd – goed voor meer dan 1.000 deelnemers – maar voorziet ook elke week in gezamenlijke loopavonden. In december 2015 vindt de 4de editie plaats.

© Sylvester Jogging

ONZE JEUGDBEWEGINGEN

Chiro Aktivo Wielsbeke, Chiro Kris-Kras Wielsbeke, Chiro Elckerlyc Sint-Baafs-Vijve, Chiro Jattetoet Ooigem, KAJ Ooigem, Jeugdhuis Contrast, Moeder Methala

... en de favoriete jeugdbewegingstraditie van ...

Brecht 'Boofy' Mortier van Chiro Aktivo:

'Voor mij is de favoriete chirotraditie in Wielsbeke de fakkeldans op het einde van het kamp. Dan doen de chiroleiders een klein vuurspektakel alvorens het kampvuur aan te steken. Als kleine rakker was ik al onder de indruk. Toen ik het voor de eerste keer als leider mocht doen, kreeg ik er echt kippenvel van.'

© Chiro Aktivo

ONZE LOKALE VOLKSSPORTKAMPIOEN(EN)

De Voskes, de flandriens van Sint-Baafs-Vijve

Fietsenmaker en cafébaas Boudewijn Devos uit Sint-Baafs-Vijve was bij de eerste naoorlogse wielervedstrijd die zowel lokaal, nationaal als internationaal furore maakte. Hij won verschillende koersen, was een aantal keer Belgisch Kampioen en kreeg zijn eigen wielervedstrijd 'Grote Prijs Boudewijn Devos'. Zijn zonen, Hendrik en Patrick, volgden hem op als succesvolle profwielrenners.

© Julian Claerhout-king

Pitbulls Wielsbeke

De Wielsbeke Pitbulls – met wortels in Wielsbeke en Sint-Baafs-Vijve – zijn de enige baseballclub in West-Vlaanderen. In 2015 speelden ze kampioen in derde nationale en volgend seizoen gaan ze naar tweede nationale. Een knappe prestatie van een club die jong en oud, man en vrouw, uit de ruime regio weet samen te brengen om baseball of softball te spelen. → www.pitbulls.be

© Iffe Van Cannoyt

TRADITIE VAN DE TOEKOMST?

Skateboarden

Wielsbeke kent sinds enkele jaren een grote groep skateboarders die het straatbeeld eerst onveilig maakten en daarna – dankzij het gemeentebestuur – een eigen skatepark kregen om zich uit te leven en talloze trucjes te doen. Is dit een traditie van de toekomst?

Babyborrels

Dankzij de prachtige gerenoveerde zaal Den Aert in Sint-Baafs-Vijve – waarvan het authentieke glasraam gerestaureerd werd op aandringen van onze heemkring – kent onze gemeente een overrompeling van babyborrels uit de ruime regio. Het vieren van de komst van een baby is op zich niet nieuw, maar misschien is een babyborrel wel de toekomst?

WAARVOOR WIJ IN DE WIJDE REGIO BEKEND STAAN:

Wielsbeke is zonder meer het **Texas van Vlaanderen**. Vlas, textiel, spaanderplaten en tapijten zijn producten die de regio welvarend maakten. Het bekende boek en de gelijknamige tv-serie 'Het Goddelijke Monster' van Tom Lanoye is gebaseerd op het ontstaan van de vlasclans in onze gemeente. Ondanks de negatieve ondertoon van boek en serie moet gezegd worden dat de vlasboeren de levenskwaliteit en de werkgelegenheid sterk verbeterd hebben in de ruime regio en de toenmalige plattelandsdorpen veranderd hebben in een welvarende streek met heel wat industrie.

ONZE AMBACHTEN – TOEKOMST VERZEKERD!

© Koffiehandlarij Vanderpoel

Wielsbeke kent ondanks de grote aanwezigheid van industrie (vooral textiel, landbouw ...) ook flink wat authentieke ambachten die vandaag nog beoefend worden: schoenmaker, smid, vlasser (oude stijl), meubelrestaurator, lederbewerker, paardenmelker, koffiebrander, wandtapijtmaker ...

DIT VERHAAL KENT IEDEREEN

Kalle-bak-mij-een-wafel-put is een sage over een 'kalle' (waternimf) die een jonge boever (paardenknecht) wilde verleiden. Hij zei: 'Kalle, bak mij een wafel, en ik ga met u mee'. Zo gezegd, zo verleid. De boever ging mee en werd nooit meer teruggezien. In mei schijnt men beide geliefden diep onder het water te horen zingen.

© Monique Claerhout

Men heeft heel lang gedacht dat er een **'vliegende geit'** in de Loverstraat in Sint-Baafs-Vijve zat. Mensen kwamen van heinde en verre naar de spookgeit kijken die in het struikgewas bleirende geluiden maakte en de bladeren deed ritselen. Ondertussen weet men dat het om een watersnip of een nachtzwaluw ging, die in mei vaak geitengeluiden maakt.

Het tragische verhaal van **Camiel Otevaere die met de duiven speelde**. Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd zijn duivensport echter verward met spionage wanneer een Engels vliegtuig neerstortte en enkele duiven met boodschappen voor de Engelsen werden onderschept. Camiel werd gearresteerd en uiteindelijk doodgeschoten.

ALOMTEGENWOORDIG
DIALECTWOORD

TIRETTE

(ritssluiting)

Speelt u als heemkring zelf een actieve rol in niet-tastbaar erfgoed?

Bert De Smet (Juliaan Claerhout-kring): "Het niet-tastbaar erfgoed waarin we zelf een actieve rol in spelen is divers. Als heemkring zorgen we ervoor dat het niet-tastbare erfgoed blijft voortleven in de regio, via artikels in ons Leiesprokkels-Jaarboek, via onze fotoboekjes in de reeks 'mijn dorp', via publieksgerichte erfgoedactiviteiten en via actieve participatie aan tradities om ze te laten voortbestaan. Daarnaast promoten we ook vaak niet-tastbaar erfgoed via onze sociale media, zoals Facebook en Twitter. Foto's werken daarbij erg attractief en zorgen ervoor dat het erfgoed niet vergeten geraakt. Vaak zijn we overigens erg verbaasd over de vele reacties die we krijgen over die foto's. We proberen niet-tastbaar erfgoed zoveel mogelijk actueel te houden en 'in the picture' te plaatsen in de eigen gemeente en de ruime regio op diverse manieren. Hoe breder, hoe liever en hoe effectiever."

"Misschien is het u opgevallen dat de Hondenzwemming vaak terugkeert in deze gazet? Dat is niet alleen omdat we er FIER op zijn, maar ook omdat we er vanuit onze heemkring voor ijveren het evenement te laten erkennen als Vlaams immaterieel cultureel erfgoed. Er blijkt duidelijk een groot

draagvlak te zijn voor deze levendige sociale traditie in de streek, waardoor deze volgens ons zeker in aanmerking komt. Om zo'n erkenning te kunnen krijgen, moet je aantonen dat je bewust een aantal acties onderneemt om de traditie levend te houden en door te geven aan toekomstige generaties. Wij doen zelf actief mee als bezoeker, deelnemer en medeorganisator, maar werken bijvoorbeeld ook mee aan bekendmaking via communicatie. En op vlak van erfgoedzorg documenteren en beschrijven we het hele gebeuren in artikels, met een fotoboekje ... We zetelen in de werkgroep rond de Hondenzwemming en last but not least haalden we kersvers minister van cultuur Sven Gatz in 2014 als gast naar het evenement. Dit jaar nodigden we dan weer GAIA proactief uit om de Hondenzwemming op diervriendelijkheid en dierenwelzijn te screenen. Op heel diverse manieren dragen wij dus ons steentje bij aan het voortbestaan van deze waardevolle traditie."

"Vorig jaar kreeg ik als eerste in Vlaanderen de titel Ambassadeur Heemkunde Vandaag toegekend door Heemkunde Vlaanderen waarbij mijn inzet en deze van de kring op het vlak van immaterieel cultureel erfgoed ook een bepalende rol heeft gespeeld. Een mooie erkenning en waardering waar ik erg dankbaar voor ben."

Is het volgens u altijd mogelijk of misschien zelfs noodzakelijk dat heemkringen een rol opnemen binnen niet-tastbaar erfgoed?

Bert De Smet: "Een heemkring kan voor veel sport- en feestcomités die sinds decennia (vaak zonder dat ze het zelf beseffen) niet-tastbaar erfgoed uitdragen een ideale inhoudelijke en communicatieve partner zijn. Soms lijkt de samenwerking met die comités niet evident omdat veel heemkringen zich willen bezighouden met 'serieuze' archiefonderzoek. Toch kunnen de twee werelden elkaar perfect vinden, bijvoorbeeld via het organiseren van tentoonstellingen, het schrijven van degelijke artikels, het opnieuw in voege doen treden van oudere vergeten gebruiken bij die feesten en/of het meewerken aan erkenningsdossiers. Een heemkring moet hierin het voortouw nemen om aan te tonen dat het werk van de heemkundige ook een maatschappelijke relevantie heeft. Het is bijzonder leerrijk om te weten hoe je dorp eruitzag in de zestiende eeuw, maar het is eveneens bijzonder interessant om te tonen dat je als heemkring ook vandaag je nut hebt door te ijveren voor het behoud van hedendaagse feesten en gebruiken met wortels in het verleden. Aarzel dus nooit als heemkring om daarin je steentje bij te dragen en/of tijdelijke medewerkers daarvoor aan te trekken!"

WELKE TRADITIES OF TECHNIEKEN ZET JIJ VERDER?
DEEL JOUW FOTO OF FILMPJE MET #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS
WWW.IKSCHRIJFGESCHIEDENIS.BE

IMMATERIEEL
CULTUREEL
ERFGOED

#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS is een initiatief van het Platform voor Immaterieel Erfgoed. Organisatie: tapis plein vzw i.s.m. LECA, CAG, ETWIE, Het Firmament, Resonant en FARO. Meer info op de Vlaamse website: www.immaterieel-erfgoed.be

tapis plein LECA CAG ETWIE Het Firmament Resonant FARO

De campagne **#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS** roept mensen in Vlaanderen en Brussel op om te delen hoe zij vandaag immaterieel erfgoed beleven. Of anders gezegd, tradities, gebruiken en praktijken met wortels in het verleden een toekomst geven door ze dagelijks te doen, bij te wonen, te vieren, uit te voeren ... *Speel jij in de fanfare, ben je ambachtsman- of vrouw, geef je inmaaktechnieken door aan je kinderen, organiseer je mee de dorpskermis of heb je een vaste plek in het circuspubliek?* Draag je op de een of andere manier je steentje bij aan het voortbestaan van tradities, door ze mee te documenteren, te onderzoeken, bekend te maken, te bezoeken, uit te voeren of door te geven aan nieuwe generaties? **Doe mee en deel jouw foto op www.ikschrijfgeschiedenis.be of gebruik [#ikschrijfgeschiedenis](https://twitter.com/ikschrijfgeschiedenis) op twitter en facebook!**

Heemkringen die deelnemen aan deze rubriek, krijgen een #IKSCHRIJFGESCHIEDENIS-campagnepakket op maat van hun favoriete traditie cadeau!
Mail naar daphne.maes@heemkunde-vlaanderen.be

#IKSCHRIJFGESCHIEDENIS is een initiatief van het Platform voor Immaterieel Erfgoed.
Organisatie: tapis plein vzw i.s.m. LECA, CAG, ETWIE, Het Firmament, Resonant en FARO.